

. מבוא

1.1. עברייני מין - מאפיינים

עברייני מין הם מי שביצעו אחת מן העברות המוגדרות בחוק כעברות מין (בן דוד ושחורי, 2008). עבריינות מין כוללת מגוון רחב של התנהגויות מיניות, בין שהן סוטות ובין שלא, המהוות עבירה על החוק (שחורי, בן-דוד וחובב, 2010). כשאנו מדברים על עבירות נגד המוסר או תקיפות מיניות, אנו מתכוונים לקשת העבירות, החל בהתערטלות בפומבי, ליטופים, נגיעות, נשיקות וכלה בבעילה, אונס ומעשי סדום. תוקף מין הוא זה שביצע אינטראקציה מינית עם אדם אחר בכל גיל שהוא – נגד רצון הקורבן, ללא הסכמה, בדרך תוקפנית, נצלנית או מאיימת (אברמסון ולוי, 1994). מדובר בעבירות שגורמות סבל קשה לקורבנות, למשפחותיהם, לסביבה הקרובה ואף לחברה בכללותה. קיימת ספרות ענפה המתארת את הפגיעות ארוכות הטווח בקורבנות של עבירות מין ואת הצורך בטיפול בעבריינים על מנת להגן על החברה ולמנוע הישנות העברות (אידיסיס ושחורי, 2009).

התפיסה השולטת כיום הזוכה לתמיכה מחקרית ענפה היא שאוכלוסיית עברייני המין היא אוכלוסייה הטרוגנית, וסיווגם אינו ברור וחד-משמעי (שחורי, בן-דוד ואידיסיס, 2008). טווח הגילאים רחב, הרקע החברתי כלכלי מגוון, רמת ההיכרות עם הקורבן משתנה וכך גם גיל הקורבן ודפוסי העוררות המינית. לצד הטרוגניות זו, קיימים מאפיינים משותפים לעברייני מין, ובהם התנהגות מינית מתעללת, חוסר ויסות של דחפים ורגשות, דימוי עצמי נמוך עיוותי חשיבה קוגניטיביים והפרעות קוגניטיביות שונות (בסטר-משולם וכהן-מדינה, 2013).

בספרות קיימים מיונים שונים של עברייני מין על פי מאפייני הקורבן ומאפייני התוקף. מקובל כיום לאפיין עבריינים אלה על פי האוריינטציה המינית שלהם, על פי גילם, על פי העדפה המינית שלהם ועל בסיס מאפיינים פסיכולוגיים, כולל סוג ועוצמת התוקפנות בה השתמשו (שחורי, בן-דוד ואידיסיס, 2008). רוברטיליו וטרי (Robertiello & Terry, 2007) ניסו לסווג את עברייני המין, והבחינו בין קבוצת האנסים לקבוצת העבריינים שפוגעים מינית בקורבנות שונים: ילדים, בני נוער, גברים ונשים. ההבחנה התבססה על האגרסיה כמניע לביצוע העבירה ועל קיומה של התנהגות אנטי-סוציאלית. קבוצת האנסים התאפיינה במניעים שונים כגון: מניע מיני, מניע מיני-סדיסטי, מניע על בסיס כעס, שנאה, זעם זדון, מניע על בסיס שליטה וכוח ומניע על בסיס תכנון או אימפולס. העבריינים שפוגעים מינית בילדים מסווגים על פי סוג הסטייה המינית.

הבחנה נוספת נמצאה במחקרים של בן דוד ושחורי (2008) שהבחינו בדפוסי האישיות של מתעללים ושל אנסים. את האנסים הם תארו כהגנתיים, תוקפנים, כעוינים, כמלאי כעס וכמנוכרים. מתעללים אופיינו כסובלים מחרדה ברמה גבוהה, מהערכה עצמית נמוכה ומדימוי עצמי נמוך. השוואה בין

האוכלוסיות הללו העלתה כי גם אנשים וגם מתעללים סובלים מבדידות ומקושי בקשירת יחסים עם בני גילם עוד נמצא כי קיימת הבחנה בין מתעללים בתוך המשפחה ובין מתעללים שמחוץ למשפחה. החוקרים מצאו שכל המתעללים ביצעו תקיפות אלימות כנגד ילדים, לעומת זאת בגילוי עריות המתעללים היו אלימים יותר מאשר מתעללים מחוץ למשפחה.

סיווג נוסף מבחין בין עבריין מין מקובע לעבריין מיין נסוג. העבריין המקובע הוא מי שמשיכתו המינית היא כלפי ילדים בלבד ומאופיינת בקומפולסיביות. עבריינים אלו מאובחנים לרוב כבעלי סטייה מינית פדופילית מהסוג האקסקלוסיבי. עוד נמצא כי מרבית המקובעים אינם פוגעים בקורבנות מוכרים, ומשיכתם המינית לקטינים החלה עוד בהיותם מתבגרים. הפדופיל הנסוג הוא מי שמשיכתו המינית הראשונית היא לבגירים, אך בשעת לחץ ומשבר מפנה את צרכיו המיניים כלפי ילדים (בסטר-משולם וכהן-מדינה, 2013).

על אף שמחקרים רבים מצביעים על הטרוגניות בקרב אוכלוסיית עברייני המין, נמצאו מספר מאפיינים אישיותיים משותפים לכל עברייני המין, ללא קשר לסוג העבירה שלהם. אוכלוסיית עברייני המין מתאפיינת במינימליזאציה – כלומר בנטייה להמעיט בערך המעשה שעשו – "אני רק נגעתי בה"; בהכחשה – "לא עשיתי כלום"; ובמיניפולטיביות. כמו כן, הם בדרך כלל חסרי הנעה לשנות את התנהגותם (אתגר, 1999). בנוסף עברייני המין מפתחים רציונליזציות ועיוותים קוגניטיביים, שבעזרתם הם נמנעים מרגשות אשם, דבר המאפשר את התקיפה המינית. לעיתים היה התוקף עצמו קורבן בעבר (שרזמן, מלין וגסנר, 1994). אירוע זה קירב אותם לנושא, שיבש את התפתחותם המינית הרגילה ופגע בתחושת הביטחון והערך העצמי שלהם. לכן הם מבקשים לחזור על החוויה המוכרת, אך הפעם - כמבצעים. כמו כן מקצתם ילדותיים, לאחרים יש בעיות תלות ודימוי עצמי נמוך וחלקם מבודדים חברתית. חלקם משתמשים בכוח בזמן ביצוע העבירה ונהנים מהשליטה בקורבן או מהאקט עצמו. אחרים משתמשים בפיתוי ושכנוע ללא הפעלת כוח. חלקם עברו עבירה אחת, אחרים עברו מספר עבירות, עד שנתפסו. חלקם נאיביים מאוד בתחום המיני ופועלים מתוך חיקוי. אחרים מבקשים ליצור אינטימיות ולהתנסות בחוויה חדשה ובלתי מוכרת להם (הרן, 1994). בנוסף נמצאו חוסר הערכה עצמית, העדר בטחון עצמי, רמות גבוהות של חרדה, יחסים חברתיים לקויים, שליטה לקויה בתוקפנות, חוסר בשלות רגשית וזהות גברית לקויה (שחורי, בן-דוד ואידיסיס, 2008).